

הרב אריה כץ

פתיחת מקוואות לטבילה ביום השמיני במקום אונס¹

א. הצגת השאלה

בתקופת השיא של מגיפת הקורונה, בזמן שהוטל סגר כללי בישראל, נדרשו הבלניות במקוואות לקבוע תורים מראש לצורך הטבילה בהפרשים של רבע שעה בין טובלת לטובלת. במקומות מסוימים הדבר גרם לעומס גדול על המקוואות ולחוסר יכולת לעמוד בנהלים או לחילופין חוסר יכולת להיענות לכל הטובלות.

הועלתה הצעה להאריך את שעות הפתיחה של המקוואות, באופן שהם ייפתחו גם בשעות היום, לצורך טבילת נשים ביום השמיני (דהיינו ביום שלאחר סיום שבועת הנקיים). יש לברר אם הצעה כזו מותרת מבחינה הלכתית.

ב. תשובה

השולחן ערוך (יורה דעה סימן קצו סעיף ג) פסק בעקבות דברי הגמרא (נידה סז ע"ב):

אסורה לטבול ביום ז', ואפילו אם ממתנת מלטבול עד יום ח' או ט', אינה יכולה לטבול ביום משום סרך בְּתָהּ.

אמנם בהמשך (סעיף ד) כתב השולחן ערוך, גם כן בעקבות דברי הגמרא (שם):

היכא דאיכא אונס, כגון שיראה לטבול בלילה מחמת צינה או פחד גנבים וכיוצא בו, או שסוגרין שערי העיר, יכולה לטבול בשמיני מבעוד יום.

הגמרא והשולחן ערוך התייחסו לאונס שאינו מאפשר טבילה בלילה כלל. במציאות שלנו אמנם יש אפשרות לטבול בלילה, אולם מחד גיסא הקפדה על הנהלים תגרום לכך שלא כל הנשים החפצות לטבול אכן תוכלנה לטבול, ואילו מאידך גיסא אי הקפדה על הנהלים עלולה לסכן את שלום ציבור הטובלות.

לכן נראה, שבמקומות שיש ריבוי טובלות, והקפדה על הנהלים לא תאפשר לכולן לטבול בלילה, יש להחיל כאן את דין האונס שמאפשר לטבול ביום השמיני, ולפתוח את המקוואות לטבילה כבר בשעה מוקדמת יותר; כל זאת תוך הצבת תנאי (בקביעת התורות על פי הנהלים), שטבילה לפני הלילה תתאפשר רק לנשים שזהו היום השמיני לספירתן.

אמנם הרמ"א (שם סעיף ה) המשיך:

הגה: ומכל מקום לא תשמש אפילו בשמיני עד הלילה, ותסתיר טבילתה מבעלה עד הלילה (בית יוסף בשם האגור).

1. המאמר פורסם לראשונה באמונת עתיך 128 (תמוז תש"פ) עמ' 75–76.

וראה שם בסדרי טהרה (ס"ק ז), שאפילו כשהאישה טבלה ביום השמיני, היא צריכה להסתיר את טבילתה מבעלה עד הלילה, ולא פשוט שהדבר אפשרי במציאות של היום. אולם אחר העיון נראה יותר, שדברי הרמ"א והסדרי טהרה אמורים על אותו סעיף שמדבר במי שעברה וטבלה באיסור, ולא בטובלת בהיתר, שכן תחילת הסעיף בשולחן ערוך שם עסקה במי שעברה וטבלה ביום השביעי באיסור, שבדיעבד עלתה לה טבילתה.

יש לצרף לכך את דברי שו"ת אגרות משה (יורה דעה חלק ג סימן ס), שהתיר במקרה שלו (ערב שבת, במקום שאין מקווה במרחק הליכה) את הטבילה, אפילו ביום השביעי מבעוד יום, ולא הצריך שהאישה לא תיפגש עם בעלה עד הלילה, אלא הסתפק בכך שלא תתייחד איתו.

לעניות דעתי כך גם יש להורות בשעת דחק כזו לנשים שטובלות ביום השמיני, שדי בכך שלא תתייחדנה עם בעליהן עד הלילה.

כמובן שכל זה נתון רק לחוות דעתם של רבני הערים שבכל מקום ומקום, ואין אני מורה בזה שום הלכה למעשה, אלא מותיר זאת להכרעתם.